

Каданер О.В., Національний
юридичний університет
ім. Ярослава Мудрого, кандидат
філологічних наук, доцент

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИЙ РІВЕНЬ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНОМУ ВУЗІ

Обов'язковим компонентом професійної підготовки сучасного фахівця є володіння іноземною мовою. Тому навчання іноземної мови у немовному вузі носить професійно-спрямований і комунікативно-орієнтований характер. У даний час міжнародні ділові контакти, комп'ютерні мережі, супутникове телебачення надали великі можливості спілкування із зарубіжними колегами, і у зв'язку з цим зростає потреба у фахівцях зі знанням іноземної мови. Володіння іноземною мовою є неодмінною умовою і для тих, хто прагне досягти успіху у кар'єрі. Багато студентів вищих навчальних закладів намагаються поряд із освоєнням основної професії удосконалювати і знання іноземної мови. Вузівський курс продовжує шкільний, тому навчання іноземної мови у ВНЗ має забезпечити спадкоємність у мовній підготовці студентів. І на цьому етапі важливо продовжити, але на більш високому якісному рівні, формування комунікативних умінь, які передбачають оволодіння мовними засобами і навичками оперування ними у процесі говоріння, аудіювання, читання та письма, а також освоєння соціокультурних знань і умінь, тобто студент повинен набути знання та уміння, необхідні для морального самовизначення, творчості у соціальній та професійній сфері.

Навчання іноземної мови у немовному вузі традиційно було орієнтоване на читання, розуміння і переклад спеціальних текстів. Зараз необхідно думати про переміщення акценту у навчанні на розвиток навичок мовного спілкування на професійні теми і ведення наукових дискусій, тим більше що робота над ними не заважає розвитку навичок, умінь і знань, оскільки на них базується. Усна мова у навчальному вигляді повинна, очевидно, розумітися як слухання або читання, розуміння і репродуктивне відтворення

прослуханого або прочитаного у формах як усній так і письмовій. Запис прослуханого і використання написаного тексту як джерела усного мовного акту легко здійснювані в умовах навчальної аудиторії. Іноземна мова стає не тільки інструментом формування знань, але, перш за все, засобом спілкування, у тому числі і професійного, а відповідно, і показником професійної компетентності.

Навчання іноземної мови було і залишається складовою частиною процесу формування фахівця з вищою освітою. Сучасний фахівець повинен активно володіти хоча б однією іноземною мовою як засобом спілкування у соціально - обумовлених сферах повсякденного життя і у професійній діяльності. Навчання у ВНЗ має забезпечити для цього міцний фундамент із основних знань, умінь і навичок у іншомовній, мовнорозумовій, комунікативній діяльності і навчити прийомам і способам самостійної роботи та іноземною мовою після закінчення вузу.

Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови визнається у даний час пріоритетним напрямком у оновленні освіти. З'явилася нагальна необхідність по-новому поглянути на процес навчання взагалі і на навчання іноземної мови зокрема. Іншомовне спілкування стає істотним компонентом професійної діяльності фахівців, а роль дисципліни «Іноземна мова» у немовних ВНЗ значно зростає у їхній професійній діяльності. Аналіз педагогічних та науково-методичних джерел показав, що існує безліч методичних напрямків і технологій навчання іноземної мови на немовних факультетах. У даний час ставиться завдання не тільки оволодіння навичками спілкування іноземною мовою, але й набуття спеціальних знань за обраною спеціальністю.

Мотивацією при оволодінні іноземною мовою насамперед служить професійна потреба студента, який готується стати висококваліфікованим фахівцем зі знанням іноземної мови. Тому однією з головних особливостей іноземної мови для немовної спеціальності повинен бути професійно-орієнтований характер, який відбито у навчальній меті і змісті навчання.

Мета професійно-орієнтованого рівня навчання іноземної мови в університеті - наділити студента мовною компетенцією, що дозволяє професійно спілкуватися в усіх ситуаціях, де таке спілкування необхідно. Зміст професійно-орієнтованого рівня визначається даним цільовим установленням. У рамках цього рівня ми навчаємо мові спеціальності. Це означає, по-перше, накопичення - на базі володіння загальномовними лексико-граматичними компонентами - спеціальної термінології; по-друге, активне освоєння тих граматичних (синтаксичних) особливостей, які характеризують науковий стиль мовлення. По-третє, необхідно навчити студента принципам структурування наукового висловлювання, як письмового, так і усного: маютьесь на увазі прийоми коментування, аналізу, синтезу, аргументування і дискусії. Саме тут особливого значення набувають вправи на розуміння заголовків (всіх видів), на визначення ключових слів, на розпізнавання дефініцій, на встановлення ролі конекторів. Студент повинен набути навичок роботи із джерелами інформації - визначення основної думки тексту, логічної основи висловлювання, витяг різних видів інформації (робота зі схемами), прийоми компресії тексту і, звичайно, вміти активізувати ці навички в усному висловлюванні.

Вивчення іноземної мови повинно бути не самоціллю, а засобом досягнення мети підвищення рівня освіченості, ерудиції у рамках своєї вузької спеціальності. Урахування специфіки профільюючих спеціальностей повинно проводитися за наступними напрямками: робота над спеціальними текстами, вивчення спеціальних тем для розвитку усного мовлення, вивчення словника-мінімуму за відповідною спеціальністю, створення викладачами посібників для активізації граматичного та лексичного матеріалу. На заняттях з іноземної мови у немовних вузах пропонується використовувати країнознавчий коментар. Короткі коментарі країнознавчого або лінгвокраїнознавчого характеру чітко виявляють зв'язок практики навчання іноземної мови зі змістом програм інших дисциплін і роблять позитивний вплив на набуття студентами

немовних ВНЗ більш глибоких професійних знань.

Студент повинен знати, які види роботи із текстом існують і прийняті у країні, мова якої досліджується, тому що в багатьох випадках правила оформлення, скажімо, різних форм компресії інформації (наприклад, анотація, реферат) суттєво відрізняються. Якщо ми хочемо допомогти нашим студентам бути повноправними членами міжнародного наукового співтовариства, ми зобов'язані наділити їх усім лінгвістичним інструментарієм, який дозволив би нашим фахівцям вільно спілкуватися з зарубіжними колегами. Крім того, навчаючи, ми створюємо необхідну для успішного навчання мотивацію.

Основою курсу іноземної мови на професійно

-

орієнтованому рівні стають автентичні тексти, які сформовані за тематичним принципом. Їх супроводжує система вправ, яка спрямована на розвиток необхідних для цього рівня навичок і вмінь. Вправи лексико-граматичного характеру (на словотвір, запозичення, які характерні для мови спеціальності синтаксичні та граматичні конструкції, знаходження синонімів, антонімів, термінологічних еквівалентів і т.д.), що спрямовані на накопичення спеціальної лексики.

Вправи на рівні тексту (визначення основної думки, ключових слів, конекторів, різні види читання і т.д.) підводять студента до формування змістовного висловлювання в усній або письмовій мові (від підготовленого висловлення до непередбаченого). Вправи зі структурування інформації формують навички самостійної наукової роботи з джерелами інформації на основі певних правил і критеріїв. Через них же студент набуває навички коментування, аргументування, ведення дискусії тощо.

Як видно з вищевикладеного, на завершальному етапі університетського курсу іноземної мови змінюється характер матеріалів і, відповідно, набір вправ, що дозволяє навчати усім складовим професійно-орієнтованої компетенції.

Список використаних джерел

1. Пассов Е.И. Новая концепция иноязычного образования / Е.И. Пассов - М., 2000. - С. 16-32.